

เปิดข้อเสนอแนะ กสม. ด้านสิทธิในที่ดินและการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒

กลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๒*
สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ที่ดินเป็นทรัพยากรพื้นฐานในการผลิตและสร้างสรรค์อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและความผาสุกของมนุษย์ โดยในทางสิทธิมนุษยชนนั้น ที่ดินมักจะเชื่อมโยงถึงสิทธิหลายส่วน ตั้งแต่สิทธิพื้นฐานในการมีชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่ **สิทธิในการเข้าถึงอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอ** (Rights to adequate food, water and housing) **สิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายถิ่นและตั้งถิ่นฐาน** (Rights to freedom of movement and residence) และยังเชื่อมโยงไปถึงสิทธิอื่น ๆ ด้วย เช่น **สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม** (Rights to take part in cultural life) **สิทธิของชนพื้นเมืองในดินแดนดั้งเดิม อาณาเขต และทรัพยากร** (Rights of indigenous peoples to their traditional lands, territories and resources including water) เป็นต้น

ขณะเดียวกันที่ดินก็เชื่อมโยงกับความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญสำหรับทุกคนในประเทศ โดยที่ดินเป็นทรัพยากรที่มีจำกัด รัฐจึงต้องการที่จะสงวนรักษาที่ดินเอาไว้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ดังนั้น ในทางกฎหมายที่ดินจึงเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินหรือเป็นของรัฐเป็นลำดับแรก โดยกำหนดโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่ใช้ที่ดินของรัฐโดยไม่ได้รับอนุญาตไว้ในพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาต่าง ๆ เว้นแต่ประชาชนจะได้สิทธิในรูปของกรรมสิทธิ์ (ownership) หรือสิทธิครอบครอง (civil possession) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบประมวลกฎหมายที่ดิน หรือกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ประชาชนจะได้รับการรับรองสิทธิในทรัพย์สิน (Rights to property) สามารถจำหน่าย สร้างภาระผูกพัน หรืออาจถูกเอกชนด้วยกันครอบครอง ปรักษ์และถูกแย่งการครอบครองที่ดินได้ แล้วแต่ชนิดของที่ดิน โดยที่รัฐไม่อาจยึดหรือเวนคืนที่ดินซึ่งประชาชนมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายได้โดยพลการ เว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของและผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความ

(อ่านต่อหน้า ๒)

มุมมอง

“ที่ดิน” และ “ป่าไม้” เป็นทรัพยากรสำคัญของชาติ และเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน อย่างไรก็ตาม ยังมีประชาชนจำนวนมากที่มีข้อพิพาทกับรัฐด้วยเหตุแห่งการครอบครองที่ดินหรือเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าโดยไม่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยเฉพาะในพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ซึ่งนำไปสู่การถูกไล่รื้อที่อาศัยและถูกดำเนินคดีอาญา แม้จะกล่าวอ้างว่าตนเองหรือบรรพบุรุษได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทนั้นมาก่อนการประกาศเขตสงวนหวงห้ามตามกฎหมายต่าง ๆ ก็ตาม ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จึงได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในหลายพื้นที่ให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากกรณีพิพาทลักษณะดังกล่าวจำนวนมาก มุมมองสิทธิฉบับนี้จึงขอหยิบยกข้อเสนอแนะของ กสม. ต่อรัฐบาลกรณีข้อพิพาทเรื่องที่ดินและป่าไม้ ระหว่าง ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องตามหลักสิทธิมนุษยชน

ต่อเนื่องด้วยบทความให้ความรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิชาวกะเหรี่ยงซึ่งได้รับผลกระทบจากนโยบายการจัดการป่าไม้และที่ดินของรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง “แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง” ซึ่งยังต้องมีการผลักดันให้มติ ครม. ดังกล่าวนำสู่การปฏิบัติจริงที่สามารถคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยงได้อย่างเป็นรูปธรรม ตามด้วยข่าวสารกรณี กสม. การหารือร่วมภาคประชาสังคมเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาลผลกระทบจากโครงการทำเรื่อน้ำลึกและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และความเคลื่อนไหวของเครือข่ายสิทธิความหลากหลายทางเพศ กรณีขอให้กระทรวงยุติธรรมยกเลิก “ร่างพระราชบัญญัติชีวิต” รวมทั้งแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ เพื่อขยายสิทธิการสมรสและสิทธิในการใช้ชีวิตคู่ให้แก่คนทุกเพศอย่างเท่าเทียมกัน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มุมมองสิทธิ

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ : นายวิส ตังสมิตร

กรรมการ : นางจิตราสุตา จันทรดียิ่ง

นางประกายรัตน์ ตันธะวงค์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นายโสพล จังจิตร

รองเลขาธิการ : นายบุญเกื้อ สมนึก

นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์

นางสาวอัจฉรา ฉายากุล

“มุมมองสิทธิ” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสม

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

เสียหายจากการเวนคืน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗

อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนจะไม่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง ประชาชนก็สามารถใช้สอยที่ดินที่เป็นของรัฐบางประเภทได้ตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ได้รับรองให้บุคคลหรือชุมชนมีสิทธิจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งเป็นสิทธิลำดับรองตามกฎหมายภายใน

จากข้างต้น เมื่อดินส่วนใหญ่ในประเทศเป็นของรัฐ และรัฐทำการตรวจสอบการถือครองที่ดินของประชาชน จึงพบว่าประชาชนที่ถือครองที่ดินของรัฐโดยไม่มีเอกสารสิทธิและไม่ได้รับ

อนุญาตตามกฎหมาย กล่าวคือ ประชาชนครอบครองที่ดินโดยไม่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง เพื่อใช้ทำการเกษตรและสร้างที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ดินที่เป็นพื้นที่ป่าไม้หรือพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย และที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รัฐจึงมีนโยบายทางคืนที่ดินให้กลับมาอยู่ในความดูแลของรัฐ โดยไล่รื้อและดำเนินคดีอาญากับผู้ครอบครองที่ดินที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์และที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ทำให้เกิดข้อพิพาทกับประชาชน

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) จึงได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในหลายพื้นที่ให้ตรวจสอบ โดยมักกล่าวอ้างว่า ถูกภาครัฐขับไล่ให้ออกจากที่ดินซึ่งตนครอบครองทำประโยชน์มาเป็นเวลานาน บางส่วน

ถูกจับกุมดำเนินคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ภาครัฐดำเนินการตามมาตรการทวงคืนผืนป่าตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ และที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยส่วนมากกล่าวอ้างว่าตนเองหรือบรรพบุรุษได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาก่อน การประกาศสงวนหวงห้ามกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาที่ดินทับซ้อนที่มีการร้องเรียนได้เป็น ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่ (๑) กลุ่มปัญหาที่ดินทำกินทับซ้อนกับเขตป่าไม้ตามกฎหมายและพื้นที่อนุรักษ์ (๒) กลุ่มปัญหาที่ดินของชุมชนชาติพันธุ์ดั้งเดิม (Ethnic and Local Traditional Group) และ (๓) กลุ่มปัญหาการครอบครองที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน

จากการตรวจสอบของ กสม. พบว่า ปัญหาในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ทั้งในส่วนที่ทับซ้อนกับพื้นที่ทำกินและในส่วนที่เป็นที่ดินของชุมชนชาติพันธุ์ดั้งเดิม มีสาเหตุหลักมาจากกฎหมายภายในของประเทศไทยกำหนดให้ที่ดินที่ไม่มีเอกชนได้กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็น “ป่าไม้” ทั้งหมด โดยไม่ได้พิจารณาสภาพความเป็นจริงของที่ดิน นอกจากนั้น บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับพื้นที่อนุรักษ์ซึ่งมีโทษทางอาญา ยังมี “ข้อกฎหมายปิดปาก” ที่ไม่ยอมให้นำพยานหลักฐานพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาลว่า ประชาชนที่ถือครองที่ดินอยู่มาก่อนการประกาศเขตป่าและไม่ได้บุกรุกที่ดินของรัฐ โดยกำหนดว่า กรณีประชาชนถือครองที่ดินมาก่อนการกำหนดเขตป่าไม้แต่ไม่แจ้งการถือครองภายในกำหนดระยะเวลา ให้ถือว่าประชาชนสละสิทธิในที่ดินนั้น โดยไม่พิจารณาว่าประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งในอดีตการคมนาคมและการติดต่อสื่อสารไม่สะดวก ไม่มีไฟฟ้า และประชาชนไม่รู้หนังสือหรือรู้ภาษาราชการไทย โดยเฉพาะชุมชนชาติพันธุ์ที่อยู่ในป่าจะทราบถึงการกำหนดเขตดังกล่าวหรือไม่ จึงกระทบต่อสิทธิของประชาชน และในส่วนที่ดินที่สงวนหวงห้ามไว้เป็นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนกลางสำหรับใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน กสม. พบว่ามีปัญหาแนวเขตไม่ชัดเจน เนื่องจากการสงวนหวงห้ามในอดีตกำหนดแต่เพียงแนวเขตคร่าว ๆ ไม่มีการรังวัดพื้นที่และจัดทำแผนที่ไว้

ดังนั้น กสม. จึงพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องจำนวน ๓ เรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามหลักสิทธิมนุษยชน สรุปได้ดังนี้

๑. ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) ที่ ๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหา

เขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติกับที่ดินเอกชนทับซ้อนกัน และกรณีราษฎรได้รับความเดือดร้อนจากมาตรการทวงคืนผืนป่าตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๔/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ และที่ ๖๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๑/๒๕๖๐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาพื้นที่ทับซ้อน กรณีราษฎรจากหลายพื้นที่กล่าวอ้างว่าพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย พื้นที่อนุรักษ์ และที่ดินที่ประชาชนถือครอง ทับซ้อนกัน และกล่าวอ้างว่ามีการจับกุมดำเนินคดีและการขับไล่ราษฎรโดยไม่ได้มีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเบื้องต้น ซึ่ง กสม. ได้เสนอให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้กำหนดพื้นที่ป่าตามสภาพความเป็นจริง แก้ไขกฎหมายปิดปากในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธินำพยานหลักฐานพิสูจน์ว่าถือครองพื้นที่ก่อนกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์ และมีได้บุกรุกพื้นที่ และแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีบทบัญญัติที่สามารถนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์การถือครองพื้นที่ได้เช่นเดียวกัน รวมถึงเสนอแนะให้ภาครัฐพิสูจน์สิทธิในที่ดินตามเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันก่อนไล่รื้อและดำเนินคดีอาญา และควรสนับสนุนสิทธิเชิงกลุ่ม (Collective Rights) สิทธิร่วมของชุมชน (Common property) ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ป่าโดยไม่ต้องออกเอกสารสิทธิ

๒. ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓)

ที่ ๓/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ เรื่อง ข้อเสนอแนะ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง **กรณีการกำหนดเขตพื้นที่ในการทำกิน การอยู่อาศัย และการดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ**

ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๓/๒๕๖๑ เป็นปัญหาพื้นที่ทับซ้อน สืบเนื่องจากข้อเสนอแนะฯ ที่ ๑/๒๕๖๐ โดยเน้นเสนอแนะแก้ปัญหา พื้นที่ทับซ้อนของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งอยู่อาศัยบนพื้นที่สูงของประเทศไทยในหลายพื้นที่ ซึ่งกล่าวอ้างว่า ได้ตั้งถิ่นฐานมาก่อนการประกาศสงวนหวงห้ามเป็นป่าไม้ ตามกฎหมาย และพื้นที่อนุรักษ์ และการสงวนหวงห้ามพื้นที่ของ ภาครัฐทำให้สมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่น ดั้งเดิมได้รับผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมที่สืบทอดจนถึงปัจจุบัน และประสบปัญหาขาดแคลนพื้นที่ทำกิน จนนำไปสู่การจับกุม ไล่รื้อ ทำลายทรัพย์สิน และดำเนินคดีในชั้นศาล โดยเจ้าหน้าที่ ดำเนินการไม่สอดคล้องตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง **แนวนโยบายและหลักปฏิบัติในการฟื้นฟูวิถีชีวิต ชาวกะเหรี่ยง** กสม. จึงเห็นควรเสนอแนะให้มุ่งเน้นนโยบาย เชิงป้องกันเพื่อการอนุรักษ์ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและชุมชนเป็นหลักในทุกขั้นตอน ให้มีการยกระดับมาตรฐาน เชิงกระบวนการเพื่อพิสูจน์สิทธิการถือครองที่ดินโดยผ่านกลไกการ มีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งมีส่วนได้เสียโดยตรง เพื่อจัดการปัญหา ข้อพิพาทร่วมกับหน่วยงานของรัฐในเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Dialogue) การเสนอแนะให้นำหลักการให้ฉันทานุมัติที่เป็นอิสระ แจ้งล่วงหน้า และโดยความยินยอม (Free, Prior and Informed Consent – FPIC) มาใช้เป็นขั้นตอนก่อนดำเนินกิจกรรมของรัฐ ที่มีผลเปลี่ยนแปลง โยภะยา หรือสูญเสียที่ดินหรือทรัพยากรอื่น ๆ จนอาจกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตและมาตรฐานการดำรงชีพ ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ตลอดจน เสนอแก้ไขพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยเพิ่ม หลักการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ และการจำแนกเขตการจัดการสำหรับพื้นที่คุ้มครอง (Zoning) โดยเฉพาะประเภทเขตการใช้ประโยชน์แบบวิถีดั้งเดิม

๓. ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) ที่ ๔/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑ เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน รวมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง **กรณีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อแก้ไข ปัญหาการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินหลวง (นสล.) ทับที่อยู่ อาศัยและที่ดินทำกินของประชาชน**

ข้อเสนอแนะฯ ที่ ๔/๒๕๖๑ สืบเนื่องมาจาก กสม. เล็งเห็นปัญหาเกี่ยวกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติส่วนกลางสำหรับใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน จึงมีกฎหมายบัญญัติให้ความ คุ้มครองป้องกันและกำหนดโทษแก่ผู้บุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ ทำให้เกิดปัญหากับประชาชนในพื้นที่ด้วยการขับไล่ประชาชน จากที่ดินซึ่งอยู่อาศัยและทำกิน รวมถึงการจับกุมและดำเนินคดี แก่ประชาชนในฐานะผู้บุกรุกที่ดินของรัฐ ประเด็นข้อขัดแย้ง ดังกล่าว ทำให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชนมา อย่างยาวนาน แม้ว่าจะมีกระบวนการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่ข้อเท็จจริง พบว่าการออก นสล. ยังคงมีปัญหาและหน่วยงาน ภาครัฐยังไม่สามารถแก้ไขปัญหามาให้ประชาชนผู้ที่ได้รับ ความเดือดร้อนจากการถูกกระทบสิทธิในการมีที่อยู่อาศัย อย่างเพียงพอและสิทธิในการทำกินเพื่อการครองชีพเพียง เท่าที่จำเป็น อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ได้ กสม. จึงเห็นควรให้มีการพิจารณาศึกษา รวบรวมข้อเท็จจริง และ วิเคราะห์กรณีการออก นสล. ทับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ของประชาชน เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยเสนอแนะว่า หน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญต่อการ มีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทั้งในกระบวนการสำรวจตรวจสอบ แนวเขต การดูแลรักษาที่ดินสาธารณะประโยชน์ รวมถึงหากมี กรณีพิพาทระหว่างหน่วยงานรัฐกับประชาชน หน่วยงานรัฐควร ดำเนินการตามมาตรการทางปกครองกับประชาชน โดยต้องเป็น การดำเนินการอย่างเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติและควรดำเนิน มาตรการบังคับแก่ประชาชนอย่างรอบคอบเพื่อป้องกันการกระทำที่ อาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิของประชาชน

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะบางส่วนได้มีการรับฟังความคิดเห็น ขององค์กรภาคประชาสังคมร่วมด้วย และปัจจุบันคณะรัฐมนตรี ได้รับข้อเสนอแนะทั้งสามเรื่องนี้ไปพิจารณาและเตรียมพร้อม ในการแก้ไขปัญหา เป็นการแสดงถึงความร่วมมือระหว่างสถาบัน สิทธิมนุษยชน รัฐบาล และองค์กรภาคประชาสังคม ในการที่จะ มุ่งแก้ไขปัญหาด้านสิทธิในที่ดินและป่าไม้ของประเทศไทย

* ขอบขอบคุณข้อมูลจาก กลุ่มงานตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ๒ สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สรุปลงโดย กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักส่งเสริม การเคารพสิทธิมนุษยชน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒)

มติคณะรัฐมนตรี ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ กับการคุ้มครองสิทธิชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง

นิภาวรรณ แก้วแสนทิพย์
นักวิชาการสิทธิมนุษยชนปฏิบัติการ

ในปี ๑๙๙๔ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติให้วันที่ ๙ สิงหาคม เป็น “วันชนเผ่าพื้นเมืองโลก” และในปี ๒๐๐๗ ได้มีการรับรองปฏิญญาว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อเป็นมาตรฐานในการส่งเสริมปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกลุ่มชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งสหประชาชาติประเมินว่ามีประชากรชนเผ่าพื้นเมืองประมาณ ๓๗๐ ล้านคน ใน ๙๐ ประเทศทั่วโลก สำหรับประเทศไทย จากการรวบรวมข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) (ปี ๒๕๕๘) พบว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสิ้น ๗๒ กลุ่ม อาศัยอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย

รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี ๒๕๖๐ ระบุว่า ท่ามกลางการพัฒนาไปสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ กลุ่มชาติพันธุ์ยังต้องตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน พื้นที่ทางจิตวิญญาณ การสืบทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและภาษา โดยเฉพาะชุมชนกะเหรี่ยงดั้งเดิมในพื้นที่ทางภาคเหนือของประเทศไทยและบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ที่ต้องเผชิญกับนโยบายการประกาศเขตอุทยานของรัฐ การทวงคืนผืนป่า การกันพื้นที่ไร้มั่นคงและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ขนาดใหญ่ในประเทศไทย กระจายตัวอยู่ใน ๑๕ จังหวัดภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันตก มีวิถีชีวิตผูกพันกับป่า โดยเฉพาะการทำไร่หมุนเวียน ซึ่งมีใช้เพียงรูปแบบการเกษตร แต่ยังเป็นอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ความเชื่อ จิตวิญญาณ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบนิเวศกับกะเหรี่ยง แต่ที่ผ่านมาชุมชนกะเหรี่ยงต้องเผชิญกับปัญหาข้อพิพาทที่ดินกับเจ้าหน้าที่รัฐอยู่บ่อยครั้ง จนนำไปสู่การดำเนินคดี การรื้อถอนพืชผลการเกษตร การห้ามใช้ที่ดิน อันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงและนโยบายในการจัดการป่าไม้ที่ดินของรัฐ จนเกิดการเรียกร้องให้รัฐบาลหลายยุคหลายสมัยแก้ไขปัญหา นำมาสู่การออกมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง “แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง” เพื่อเป็นทางออกเชิงนโยบายในเรื่องดังกล่าว

มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง “แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง” เป็นมาตรการในการฟื้นฟูและช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยมีการกำหนดเป็นมาตรการดำเนินการระยะสั้น ๖ - ๑๒ เดือน และระยะยาว ๑ - ๓ ปี โดยแบ่งเป็น ๕ ประเด็น ได้แก่ ๑) การส่งเสริมอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์

และวัฒนธรรม ๒) การจัดการทรัพยากร เช่น การยุติการจับกุมและให้ความคุ้มครองในพื้นที่พิพาท การส่งเสริมและยอมรับไร่หมุนเวียน การเพิกถอนพื้นที่ป่าที่ซ้อนทับกับที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ๓) สิทธิในสัญชาติ เช่น การให้สัญชาติแก่เด็กที่เกิดในประเทศไทย การดูแลเรื่องหลักประกันสุขภาพ ๔) การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม เช่น การกำหนดเขตวัฒนธรรมพิเศษ และ ๕) การศึกษา เช่น การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เป็นต้น โดยมีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน มติดังกล่าวถือเป็นหมุดหมายสำคัญในการรับรองสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของชนเผ่าพื้นเมือง

อย่างไรก็ดี ล่วงมากกว่า ๙ ปี นับแต่มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ตัวแทนเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองได้สะท้อนในเวทีเสวนาเรื่อง “ตัวตนชนเผ่าพื้นเมืองและการยกระดับมิติ ครม. แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตกะเหรี่ยงและชาวละ” ในงานวันชนเผ่าพื้นเมืองโลก เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ สรุปว่า ที่ผ่านมามีมติ ครม. นี้สามารถเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ได้ในบางพื้นที่และเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางนโยบาย รวมทั้งเป็นเอกสารอ้างอิงในการพิจารณาคดีในชั้นศาล เช่น กรณีคดีของปู่คออี้ แต่ยังไม่พบอุปสรรค คือ การรับรู้และความเข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการไม่มีแผนการดำเนินการทั้งในระดับพื้นที่และระดับกระทรวงที่ชัดเจน ทำให้การขับเคลื่อนงานตามมติดังกล่าวเป็นไปด้วยความล่าช้าและยังเกิดข้อพิพาทในพื้นที่เรื่อยมา จึงมีข้อเสนอให้ยกระดับมติ ครม. เป็นกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิชาวกะเหรี่ยงและกลุ่มชาติพันธุ์เกิดขึ้นได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการกำหนดเขตวัฒนธรรมพิเศษ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองการทำไร่หมุนเวียนซึ่งเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง

ข้อเสนอของเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองข้างต้นสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (๒๕๖๐) ที่เสนอให้มีการยกระดับการดำเนินการตามมติ ครม. ดังกล่าวให้มีผลเป็นรูปธรรม โดยพัฒนาและรับรองกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เพื่อให้เกิดการปกป้อง คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของชนเผ่าพื้นเมืองตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยเฉพาะมาตรา ๗๐ (รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง

เอกสารอ้างอิง

- รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี ๒๕๖๐
- รายงานวิจัย เรื่อง สิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง (ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่หมุนเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ภาคเหนือ โดยไพสิฐ พาณิชนกุล และคณะ, สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

- มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ เรื่อง แนวนโยบายฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง
- ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สืบค้นจาก www.sac.or.th
- สำนักข่าวชายขอบ. การจัดงานวันชนเผ่าพื้นเมืองโลก ปี ๒๕๖๒ สืบค้นจาก www.transbordernews.in.th
- International Day of the World's Indigenous Peoples 9 August สืบค้นจาก www.un.org

กสม. ประชุมร่วมภาคประชาสังคม กรณีการแก้ปัญหาผลกระทบ “इटศรชฎกิจทวาย” ตามมติ ครม. เสนอสรุปประเด็น การลงทุนข้ามพรมแดน ไว้ในแผนปฏิบัติการชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิ

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะกำกับดูแลงานด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประชุมรับฟังความเห็นจากคณะทำงานติดตามความรับผิดชอบข้ามพรมแดน (ETO Watch Coalition) และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในไทยและเมียนมา เรื่อง ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ติดตามกรณีโครงการทำเรื่อน้ำลึกและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (NAP) เป็นการเฉพาะ ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้แทนคณะทำงานติดตามความรับผิดชอบข้ามพรมแดน และผู้แทนชาวบ้านเมียนมาที่ได้รับผลกระทบ นำเสนอปัญหาและความคับหน้าสรุปว่า โครงการทำเรื่อน้ำลึกและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย เป็นโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลเมียนมา มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ปัจจุบันมีการร่วมลงทุนโดยบริษัทสัญชาติไทย เมียนมา และญี่ปุ่น ขนาดโครงการครอบคลุมพื้นที่ ๑๙๖ ตารางกิโลเมตร หรือราว ๘ - ๙ เท่า ของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ประกอบด้วยพื้นที่สามส่วนหลัก ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมและทำเรื่อน้ำลึก เชื้อเพลิง และถนนเชื่อมต่อกับพรมแดนไทย-เมียนมา โดยที่ผ่านมาระหว่างที่มีการดำเนินโครงการได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมแก่ชุมชนในหลายมิติ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การขาดที่ดินทำกิน และสาธารณสุขโรคพื้นฐาน รวมถึงการอพยพย้ายที่อยู่อาศัย โดยที่การดำเนินโครงการขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ปัญหาของประชาชนไม่ได้รับการแก้ไขและยังคงได้รับความเดือดร้อนมาต่อเนื่อง

อย่างไรก็ดี เมื่อปี ๒๕๕๘ กสม. ได้มีรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อคณะรัฐมนตรี (ครม.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีโครงการทำเรื่อน้ำลึกและเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย กระทั่ง ครม. มีมติเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ รับทราบข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของ กสม. ในเรื่องดังกล่าว โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า ควรมีการแก้ไขปัญหาระเบิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนในโครงการ และสนับสนุนให้มีกลไกกำกับดูแลและส่งเสริมให้ผู้ลงทุนสัญชาติไทยเคารพต่อหลักการพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน แต่จากการติดตามการดำเนินการตามมติ ครม. นี้ พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังไม่ทราบและไม่ได้นำมติ ครม. ไป

ปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ จึงร้องมายัง กสม. เพื่อขอให้ติดตามการปฏิบัติตามมติ ครม. ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งติดตามการดำเนินการของบริษัทผู้พัฒนาโครงการให้ปฏิบัติตามมติ ครม. ดังกล่าวด้วย

นางประกายรัตน์ กล่าวว่า รายงานผลการตรวจสอบกรณีดังกล่าวของ กสม. เมื่อปี ๒๕๕๘ ได้มีข้อเสนอให้บริษัทไทยผู้พัฒนาโครงการดำเนินการชดเชยและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมด้วยกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วม และเสนอให้ ครม. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งกลไกในการกำกับดูแลการลงทุนในต่างประเทศของผู้ลงทุนสัญชาติไทยและนำหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (The United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights : UNGPs) มาเป็นกรอบในการดำเนินการ ซึ่ง ครม. ตอบรับข้อเสนอแนะดังกล่าวของ กสม.

อย่างไรก็ดี นับแต่ปี ๒๕๖๐ กสม. ได้ผลักดันให้ หน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจไทยลงนามในปฏิญญาขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนฯ ร่วมกัน เพื่อให้การเคารพ ค้ำครอง และเยียวยาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากภาคธุรกิจเกิดผลปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม แม้ปัจจุบัน การตรวจสอบเรื่องผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจข้ามพรมแดนจะเกินขอบเขตอำนาจของ กสม. แต่ กสม. ได้ดำเนินการผลักดันให้รัฐบาลมีกลไกหรือมาตรการในการกำกับดูแลและส่งเสริมให้ผู้ลงทุนสัญชาติไทยที่ไปลงทุนในต่างแดนเคารพในหลักสิทธิมนุษยชนและบรรจุมตรการดังกล่าวไว้ในร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights : NAP) ซึ่งรัฐบาลไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำและนำไปปฏิบัติใช้ อันนับเป็นความก้าวหน้าของไทยในด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

“ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเริ่มตอบรับและเข้าใจประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนมากขึ้น โดย กสม. ได้ให้ความสำคัญและดำเนินงานขับเคลื่อนประเด็นนี้มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ตนหวังว่าประชาชนในพื้นที่โครงการพัฒนาต่าง ๆ จะได้รับการคุ้มครองและการเยียวยาผลกระทบอย่างเสมอหน้า แม้ว่าหลายรายอาจต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น สละที่ดินทำกิน แต่สมควรต้องได้รับการชดเชยความเสียหายอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติสุขร่วมไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้” นางประกายรัตน์ กล่าว

นายโสพล จริ่งจิตร เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวปิดท้ายว่า สำนักงาน กสม. จะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือติดตามเรื่องการดำเนินการตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ กรณีโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และจะหาหรือประเด็นผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจข้ามพรมแดนจากโครงการดังกล่าวในเวทีระดับสากลผ่านกลไกสถาบันสิทธิมนุษยชนในระดับภูมิภาคและคณะกรรมการสิทธิระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) ต่อไป

กสม. ร่วมพิธีถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบรมราชชนนีพันปีหลวง

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมพิธีทำบุญตักบาตรถวายเป็นพระราชกุศล ร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายเครื่องราชสักการะและจุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ประจำปี ๒๕๖๒ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

กสม. ฉัตรสุตา เปิดการสัมมนาสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ ตามกิจกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ภาคตะวันตก

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ นางฉัตรสุตา จันทธียง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดการสัมมนาวิชาการเรื่อง “สิทธิเด็กสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์” กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น” จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยศูนย์ศึกษา

และประสานงานด้านสิทธิมนุษยชน ภาคตะวันตก ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ตามโครงการขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้ศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ กิจกรรมการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิเด็กสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงแลกเปลี่ยนให้ข้อเสนอแนะแนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในพื้นที่ ณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สำนักงาน กสม. จัดสัมมนาเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนองค์กร ตามยุทธศาสตร์และการกิจ ให้กับเจ้าหน้าที่

วันที่ ๑๕ - ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาองค์กร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ : รวมพลังความคิด เพื่อขับเคลื่อนองค์กรตามยุทธศาสตร์และการกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ทราบถึงนโยบายและทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ พร้อมทั้งทบทวนผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่ผ่านมา และแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานในอนาคตให้บรรลุผลตามเป้าหมาย โดยมี นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางฉัตรสุตา จันทธียง และนางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้บริหารสำนักงานฯ เข้าร่วม ณ โรงแรมการ์เดนส์ ซีวีวี รีสอร์ท พัทยา จังหวัดชลบุรี

กสม. ประกายรัตน์ เปิดกิจกรรมรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชน ณ ศูนย์ฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดกิจกรรมส่งเสริมและรณรงค์ด้านสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา และมอบรางวัลให้แก่ผู้ชนะการประกวดในกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย โครงการประกวดสุนทรพจน์เพื่อสิทธิมนุษยชน โครงการประกวดศิลปะเพื่อสิทธิมนุษยชน และโครงการประกวดรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชน จัดโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องในวันอาเซียน ณ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เครือข่ายสิทธิความหลากหลายทางเพศออกจดหมายเปิดผนึกถึง สมว. ยุติธรรม

ขอให้ยกเลิกร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต

แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งฯ เพื่อยกเลิกการสมรส-ใช้ชีวิตคู่

๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ คณะทำงานเพื่อการสมรสที่เท่าเทียม
สำหรับทุกคน ร่วมกับองค์กรและบุคคลที่ดำเนินงานด้านสิทธิ
ความหลากหลายทางเพศ จำนวน ๘๐ รายชื่อ ออกจดหมาย
เปิดผนึก ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อขอให้พิจารณา
ยกเลิก “ร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ...” โดยจดหมายเปิดผนึก
ดังกล่าวมีใจความสรุปได้ว่า ปัจจุบันสังคมไทยมีคู่ชีวิตเพศเดียวกัน
และคนข้ามเพศจำนวนมากที่ใช้ชีวิตร่วมกันเป็นครอบครัวเฉก
เช่นคู่รักชายหญิงทั่วไป แต่สถานภาพของคู่ชีวิตเพศเดียวกันและ
คนข้ามเพศกลับไม่มีกฎหมายรับรอง ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่ได้รับ
ความคุ้มครองตามกฎหมายทั้งในเรื่องสิทธิและหน้าที่ที่จะพึงมี
พึงได้ ภาคประชาสังคมโดยคณะทำงานเพื่อการสมรสเท่าเทียมฯ
จึงเสนอให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ปพพ.) บรรพ ๕ และ ๖ ทั้งนี้ด้วยเหตุที่ ปพพ. มีเงื่อนไขแห่ง
การสมรสในมาตรา ๑๔๔๘ ว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชาย
และหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์...” ซึ่งเป็นเงื่อนไขทางห้ามต่อกลุ่ม
บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมิให้เข้าถึงสิทธิการสมรส
ตาม ปพพ. ส่งผลให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
ไม่ได้รับสิทธิ หน้าที่ และศักดิ์ศรีที่เกิดจากการเป็นคู่สมรส
ทั้งจาก ปพพ. และกฎหมายอื่นเช่นคู่สมรสชายหญิงทั่วไป
จึงขอเสนอให้เปลี่ยนแปลงถ้อยคำที่เป็นกลางทางเพศ

(Gender Neutral) โดยเปลี่ยนคำว่า

“ชายและหญิง” เป็น “บุคคลสองคน”

“สามีภริยา” เป็น “คู่สมรส”

“บิดามารดา” เป็น “บุพการี”

ขณะเดียวกัน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวง
ยุติธรรม ได้จัดทำร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้
ความเห็นชอบร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว และอยู่ระหว่างการ
พิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างโดยคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น
ปรากฏว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวมุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่อง
การจัดการทรัพย์สินมรดกและการป้องกันในคดีอาญา
ได้เท่านั้น และยังไม่ครอบคลุมสิทธิทั้งหมดของการใช้ชีวิตคู่ เช่น
สิทธิในการรักษาพยาบาลและการได้รับสวัสดิการ (กรณีที่มีฝ่าย
มีสิทธิที่ได้รับจากการทำงาน) สิทธิในกรณี คู่ชีวิต
ฝ่ายหนึ่งตาย สิทธิในการ
รับบุตรบุญธรรม
ร่วมกัน เป็นต้น จึงขอเสนอให้
รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรม พิจารณา
ยกเลิก ร่าง พ.ร.บ.
คู่ชีวิต พ.ศ... ด้วย

กรุณาส่ง

รัฐสิทธิ รักสิทธิ ไม่ละเมิดสิทธิ

ชำระค่าบริการเป็นเงินชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ ๙/๒๕๕๒
ปณณ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น ๖-๗ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ อ่านมุมมองสิทธิฉบับออนไลน์

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและขอรับมุมมองสิทธิ ฟรี! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๓๒, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๒๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๓๕

ขอความกรุณาตอบแบบประเมินออนไลน์

